

ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΥΓΕΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ ΙΑΤΡΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ
ΚΑΙ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΥΓΕΙΑΣ
1449 ΛΕΥΚΩΣΙΑ

Αρ. Φακ.: I.Y.21.03.008.01/19

Τηλ.: 22605601

Φαξ: 22605491

ΚΑΤΕΠΕΙΓΟΝ

14 Μαρτίου 2020

ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟ

Προς όλα τα ιδιωτικά νοσηλευτήρια

Θέμα: Οδηγίες προς τα νοσηλευτήρια για μέτρα ελέγχου και πρόληψης της διασποράς του Covid-19

Αναφέρομαι στο πιο πάνω θέμα και ενόψει του γεγονότος ότι κατά περιόδους σας αποστέλλονται οδηγίες και πρωτόκολλα που αφορούν μέτρα ελέγχου και πρόληψης της διασποράς του Covid-19, πιο κάτω θα βρείτε, συγκεντρωτικά, τα θέματα που αφορούν τη νοσηλεία ασθενή με COVID-19, τον ατομικό προστατευτικό εξοπλισμό, την απολύμανση των χώρων, τη διεργασία εργαστηριακών ελέγχων και τη διαχείριση νεκρού από COVID-19.

ΝΟΣΗΛΕΙΑ ΑΣΘΕΝΗ ΜΕ COVID-19

Τοποθέτηση ασθενή με ύποπτη ή επιβεβαιωμένη λοίμωξη COVID-19

Ασθενείς με ύποπτη ή επιβεβαιωμένη λοίμωξη COVID-19 θα πρέπει να τοποθετούνται σε χώρο ξεχωριστό από τους άλλους ασθενείς. Ιδανικά οι ασθενείς θα πρέπει να τοποθετούνται σε θάλαμο αρνητικής πίεσης. Αν δεν υπάρχει διαθέσιμος θάλαμος αρνητικής πίεσης, ο ασθενής θα πρέπει να τοποθετείται σε μονόκλινο επαρκώς αεριζόμενο δωμάτιο. Η πόρτα του δωματίου θα πρέπει να διατηρείται κλειστή. Στην περίπτωση που δεν υπάρχουν διαθέσιμα αρκετά μονόκλινα δωμάτια, ασθενείς με ΕΠΙΒΕΒΑΙΩΜΕΝΗ λοίμωξη COVID-19 μπορούν να νοσηλεύονται στον ίδιο θάλαμο (cohort nursing).

Ο χώρος που γειτονεύει με το δωμάτιο νοσηλείας του ασθενή θα πρέπει να λαμβάνεται υπόψιν. Το δωμάτιο νοσηλείας ασθενών με πιθανή ή επιβεβαιωμένη λοίμωξη COVID-19 θα

πρέπει να απέχει το μέγιστο δυνατόν από ανοσοκατασταλμένους ασθενείς. Επιπλέον ιδινικά θα πρέπει να βρίσκεται σε σημείο με την ελάχιστη δυνατή διακίνηση ατόμων.

Ιδινικά το δωμάτιο του ασθενή θα πρέπει να διαθέτει ιδιωτική τουαλέτα. Στην περίπτωση που το δωμάτιο του ασθενή δεν διαθέτει ιδιωτική τουαλέτα, θα πρέπει να χρησιμοποιείται καρέκλα-τουαλέτα (commode) αποκλειστικής χρήσης και η σκωραμίδα μιας χρήσης (bedpan) να απορρίπτεται σε κατάλληλο χώρο.

Όπου είναι δυνατόν, θα πρέπει να αποφεύγεται επαγγελματίες υγείας που περιθάλπουν ασθενείς με πιθανή ή επιβεβαιωμένη λοίμωξη COVID-19 να περιθάλπουν άλλους ασθενείς.

ΑΤΟΜΙΚΟΣ ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΤΙΚΟΣ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ

Βασικές προφυλάξεις

Όλο το προσωπικό υπηρεσιών υγείας θα πρέπει να εργάζεται στους χώρους παροχής φροντίδας υγείας (θαλάμους ασθενών, ΤΑΕΠ, ακτινολογικά εργαστήρια, κτλ.) με ΑΠΛΗ ΧΕΙΡΟΥΡΓΙΚΗ ΜΑΣΚΑ και γάντια μιας χρήσης. Τονίζεται η σημασία της πιστής εφαρμογής των κανόνων της υγιεινής των χεριών κατά τη διάρκεια της εργασίας όλου του προσωπικού.

Σε κοινόχρηστους χώρους, γραφεία, διαδρόμους, και σε χώρους όπου δεν αποτελούν χώρους παροχής φροντίδας, το προσωπικό συστήνεται να εργάζεται με απλή χειρουργική μάσκα και να εφαρμόζει τους κανόνες υγιεινής των χεριών.

Όλο το προσωπικό υπηρεσιών υγείας πρέπει να βρίσκεται σε εγρήγορση για πιθανή εμφάνιση συμπτωμάτων συμβατών με λοίμωξη του αναπνευστικού συστήματος (π.χ. πυρετός, βήχας, φαρυγγαλγία/πονόλαιμος, μυαλγίες, αναπνευστική δυσχέρεια) και να μετρά καθημερινά τη θερμοκρασία του. Οι διευθυντές και οι προϊστάμενοι των τμημάτων πρέπει να ενημερώνουν την Επιτροπή Νοσοκομειακών Λοιμώξεων (ΕΝΛ) του νοσηλευτηρίου για την υγεία του προσωπικού καθημερινά, πριν την έναρξη της εργασίας. Το προσωπικό υπηρεσιών υγείας πρέπει, σε περίπτωση εμφάνισης πυρετού ή συμπτωμάτων από το αναπνευστικό σύστημα, να ενημερώνει το διευθυντή ή τον προϊστάμενο του τμήματος και την ΕΝΛ, ώστε να αποφασιστεί εάν απαιτείται κλινική εκτίμηση και πιθανή απομάκρυνση από την εργασία του.

Κατά τη νοσηλεία ασθενών με ύποπτη ή επιβεβαιωμένη λοίμωξη COVID-19 θα πρέπει να λαμβάνονται οι βασικές προφυλάξεις που απαιτούνται για τη νοσηλεία όλων των ασθενών. Ιδιαίτερη προσοχή θα πρέπει να δίνεται στην υγιεινή των χεριών. Η εφαρμογή των ακόλουθων μέτρων αναπνευστικής υγιεινής είναι ιδιαίτερα σημαντική:

- χρήση απλής χειρουργικής μάσκας από τους ασθενείς (για τους ασθενείς που μπορούν να την ανεχτούν).
- κάλυψη της μύτης και του στόματος του ασθενή κατά τη διάρκεια βήχα ή φταρνίσματος με χαρτομάντλο.
- εφαρμογή υγιεινής των χεριών μετά από την επαφή με αναπνευστικές εκκρίσεις.

Προφυλάξεις επαφής και σταγονιδίων και αερογενείς προφυλάξεις

Επιπρόσθετα από τις βασικές προφυλάξεις, όλα τα άτομα (επαγγελματίες υγείας και επισκέπτες) που έρχονται σε επαφή με ασθενή με ύποπτη ή επιβεβαιωμένη λοίμωξη COVID-19 θα πρέπει να εφαρμόζουν προφυλάξεις επαφής και σταγονιδίων καθώς και μάσκα υψηλής αναπνευστικής προστασίας.

Συγκεκριμένα θα πρέπει να εφαρμόζουν τον ακόλουθο ατομικό προστατευτικό εξοπλισμό (ΑΠΕ):

- Οι μάσκες τύπου N95 ή KN95 είναι ισάξιες των μασκών FFP2. Σύμφωνα με τις αναθεωρημένες οδηγίες του ECDC (infection prevention and preparedness for COVID-19 in healthcare settings – second update) ημερομηνίας 31/03/2020, ο προβλεπόμενος ΑΠΕ για Επαγγελματίες Υγείας (ΕΥ) που νοσηλεύουν ύποπτα ή επιβεβαιωμένα περιστατικά covid-19 περιλαμβάνει μάσκες FFP2 πλην καταστάσεων που προκαλείται αερολύματα οπότε προβλέπεται μάσκα FFP3. Η έκθεση ΕΥ σε επιβεβαιωμένο κρούσμα covid-19 σε κατάσταση που προκαλείται αερόλυμα (π.χ καρδιοαναπνευστική αναζωογόνηση, διασωλήνωση, αποσωλήνωση, βρογχοσκόπηση, νεφελοποίηση, πρόκληση απόχρεμψης, αναρρόφηση βρογχικών εκκρίσεων), φορώντας τον προβλεπόμενο ΑΠΕ αλλά όχι μάσκα FFP3 αποτελεί μετρίου κινδύνου έκθεση για την οποία πρέπει να τηρούνται οι προβλεπόμενες διαδικασίες από τις υφιστάμενες οδηγίες.
- Οφθαλμική προστασία/προστασία προσώπου (ασπίδα προσώπου ή προστατευτικά γυαλιά ευρέως πεδίου).

- Καθαρή μη αποστειρωμένη αδιάβροχη ρόμπα με μακριά μανίκια. Κάτω από τη ρόμπα θα πρέπει να φέρουν ρούχα εφημερίας/ χειρουργείου (scrubs). Εναλλακτικά οι επαγγελματίες υγείας στις ΜΕΘ μπορούν να εφαρμόζουν ολόσωμη φόρμα.
- Υποδήματα εφημερίας/χειρουργείου ή ελαστικές γαλότσες .
- Μακριά γάντια μίας χρήσεως. Η εφαρμογή και αφαίρεση του ΑΠΕ πρέπει να γίνεται με τον ενδεδειγμένο τρόπο. Οι επαγγελματίες υγείας θα πρέπει να έχουν εκπαιδευτεί στη σωστή εφαρμογή και αφαίρεση του ΑΠΕ. Η επαφή ματιών, μύτης ή στόματος με δυνητικά μολυσμένα χέρια θα πρέπει να αποφεύγεται.

Επιπλέον συνιστάται όπως:

- Χρησιμοποιείται ιατρικός εξοπλισμός (π.χ. στηθοσκόπιο, πιεσόμετρο) αποκλειστικής χρήσης για τον ασθενή. Όταν είναι δυνατόν χρησιμοποιείται εξοπλισμός μίας χρήσης (π.χ. θερμόμετρο).
- Οι μετακινήσεις του ασθενή περιορίζονται στις απόλυτα αναγκαίες για ιατρικούς λόγους. Αν η μετακίνηση του ασθενή είναι ιατρικά απαραίτητη, θα πρέπει να χρησιμοποιείται η μικρότερη δυνατή διαδρομή και ο ασθενής να εφαρμόζει χειρουργική μάσκα.
- Το προσωπικό που μεταφέρει τον ασθενή εφαρμόζει τον εξοπλισμό ατομικής προστασίας και υγιεινή των χεριών.
- Το τμήμα υποδοχής του χώρου παροχής υπηρεσιών υγείας που θα υποδεχθεί τον ασθενή ενημερώνεται για την εφαρμογή των μέτρων ελέγχου και πρόληψης της διασποράς.
- Ο αριθμός των επαγγελματιών υγείας που έρχονται σε επαφή με τον ασθενή περιορίζεται στον ελάχιστο δυνατό.
- Οι επισκέπτες περιορίζονται στους απόλυτα απαραίτητους (π.χ. γονείς για παιδιατρικούς ασθενείς).
- Καταγράφονται όλα τα άτομα που εισέρχονται στο χώρο νοσηλείας του ασθενή (επαγγελματίες υγείας και επισκέπτες).
- Ο ιματισμός του ασθενή θα πρέπει να θεωρείται μολυσματικός και η διαχείριση των κλινικών αποβλήτων θα πρέπει να ακολουθεί τις συνήθεις διαδικασίες.
- Όπου είναι δυνατόν συνιστάται όπως χρησιμοποιούνται πιάτα και μαχαιροπήρουνα μίας χρήσης έτσι ώστε να περιορίζεται ο αριθμός των αντικειμένων που θα πρέπει να απολυμανθούν.

Σας επισυνάπτεται το ακόλουθο σχετικά με τον Ατομικό Προστατευτικό Εξοπλισμό (ΑΠΕ) για τη λοίμωξη COVID-19 :

1. Διαχείριση προσωπικού υπηρεσιών υγείας μετά από εκτίμηση κινδύνου έκθεσης σε επιβεβαιωμένο κρούσμα covid-19. Το έγγραφο αναφέρεται στη διαστρωμάτωση κινδύνου και οδηγίες απομάκρυνσης από τα εργασιακά καθήκοντα ασυμπτωματικού προσωπικού υπηρεσιών υγείας μετά από έκθεση σε ασθενή με επιβεβαιωμένη λοίμωξη COVID-19, όπως επίσης στην Ενεργητική Επιτήρηση.

Στην ιστοσελίδα <https://www.pio.gov.cy/coronavirus/info.html> θα βρείτε τα πιο κάτω:

1. ΣΕΙΡΑ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ (ΕΝΔΥΣΗΣ) ΤΟΥ ΑΤΟΜΙΚΟΥ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ
2. Ορθολογική χρήση Ατομικού Προστατευτικού Εξοπλισμού (ΑΠΕ) για τη λοίμωξη COVID-19
3. ΑΛΓΟΡΙΘΜΟΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΑΣΘΕΝΗ ΒΑΣΕΙ ΕΠΙΚΥΝΔΥΝΟΤΗΤΑΣ ΜΕ ΠΙΘΑΝΗ ΛΟΙΜΩΣΗ COVID-19 ΣΤΑ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΑ ΙΔΡΥΜΑΤΑ
4. ΑΛΓΟΡΙΘΜΟΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΑΣΘΕΝΗ ΒΑΣΕΙ ΕΠΙΚΥΝΔΥΝΟΤΗΤΑΣ ΜΕ ΠΙΘΑΝΗ ΛΟΙΜΩΣΗ COVID-19 ΣΤΑ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΑ ΙΔΡΥΜΑΤΑ_ΝΟΣΗΛΕΥΟΜΕΝΟΙ ΑΣΘΕΝΕΙΣ
5. Οδηγίες για αντιμετώπιση για τα θέματα κορωνοϊού (SARS-CoV-2) σε χώρους εργασίας (Όταν ο εργαζόμενος μολυνθεί από κορωνοϊό)

ΚΑΘΑΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΑΠΟΛΥΜΑΝΣΗ ΧΩΡΩΝ

Απολύμανση του περιβάλλοντος σε χώρους υγειονομικής περίθαλψης και μη υγειονομικής περίθαλψης για τον έλεγχο εξάπλωσης του ιού SARS-CoV-2

Επιλογές καθαρισμού για τους χώρους υγειονομικής περίθαλψης μετά τη διαχείριση μιας υπόνοιας ή επιβεβαίωσης περίπτωσης COVID-19.

- Χώροι για τη φροντίδα υγείας (αίθουσες ασθενών, χώροι αναμονής, αίθουσες διαδικασιών, αίθουσες ανάνηψης) όπου ύποπτη ή επιβεβαιωμένη περίπτωση του COVID-19 έχει αξιολογηθεί ή νοσηλευτεί πρέπει πρώτα να αερίζεται καλά.
- Χώροι όπου διεξάγονται οι διαδικασίες δημιουργίας αερολύματος (AGP) (εξαερισμός βαλβίδων, διασωλήνωση, χορήγηση νεφελοποιημένων φαρμάκων, βρογχοσκόπηση κ.λπ.) πρέπει να αερίζονται με φρέσκο αέρα για 1-3 ώρες, εάν δεν λειτουργούν υπό αρνητική πίεση, πριν από τον καθαρισμό και την αποδοχή σε αυτούς νέων ασθενών.
- Σε κτίρια όπου τα παράθυρα δεν ανοίγουν και το σύστημα εξαερισμού λειτουργεί σε κλειστό κύκλωμα, Για τον ανακυκλωμένο αέρα θα πρέπει να χρησιμοποιείται φίλτρο

υψηλής απόδοσης σωματιδιακού αέρα (HEPA). Άλλες επιλογές μπορεί περιλαμβάνουν, μετά από συμβουλές τεχνικών συμβουλών, τοποθέτηση προσωρινών φίλτρων HEPA πάνω από τις οπές εξαερισμού και τις εξατμίσεις στα δωμάτια που στεγάζουν COVID19 ασθενείς ή χρησιμοποιώντας ένα φορητό σύστημα φιλτραρίσματος αέρα HEPA τοποθετημένο κοντά στην τοποθεσία όπου βρισκόταν ο ασθενής.

- Μετά τον αερισμό, οι προαναφερόμενες περιοχές θα πρέπει να καθαρίζονται προσεκτικά με ουδέτερο απορρυπαντικό, ακολουθούμενο με απολύμανση των επιφανειών χρησιμοποιώντας ένα απολυμαντικό αποτελεσματικό έναντι των ιών. Αρκετά προϊόντα με ιοκόνιο δραστηριότητα έχουν άδεια πώλησης στις εθνικές αγορές και μπορούν να χρησιμοποιηθούν σύμφωνα με τις οδηγίες του κατασκευαστή.
- Εναλλακτικά, 0.05% υποχλωριώδες νάτριο (NaClO) (αραίωση 1: 100, εάν χρησιμοποιείται οικιακό λευκαντικό, το οποίο είναι συνήθως σε αρχική συγκέντρωση 5%). Για επιφάνειες που μπορούν να υποστούν ζημιά από υποχλωριώδες νάτριο, τα προϊόντα με βάση την αιθανόλη (τουλάχιστον 70%) μπορούν να χρησιμοποιηθούν για απολύμανση μετά τον καθαρισμό με ένα ουδέτερο απορρυπαντικό.
- Ο καθαρισμός των τουαλετών, των νεροχυτών μπάνιου και των εγκαταστάσεων υγιεινής πρέπει να γίνεται με προσοχή, αποφεύγοντας πιτσιλιές. Την απολύμανση πρέπει να ακολουθεί κανονικός καθαρισμός χρησιμοποιώντας απολυμαντικό αποτελεσματικό έναντι ιών ή διάλυμα 0,1% υποχλωριώδες νατρίου.
- Όλα τα υφάσματα (π.χ. πετσέτες, σεντόνια, κουρτίνες κ.λπ.) πρέπει να πλένονται με κύκλο ζεστού νερού (90 ° C) με κανονικό απορρυπαντικό ρούχων. Εάν ένας κύκλος ζεστού νερού δεν μπορεί να χρησιμοποιηθεί λόγω των χαρακτηριστικών του υλικού, τα λευκαντικά ή άλλα προϊόντα πλυντηρίου για απολύμανση υφασμάτων πρέπει να προστεθούν στον κύκλο πλύσης.
- Συνιστάται η χρήση εξοπλισμού καθαρισμού μίας χρήσης (π.χ. πετσέτες μίας χρήσης). Αν αυτός ο καθαριστικός εξοπλισμός δεν είναι διαθέσιμος, το υλικό καθαρισμού (πανί, σφουγγάρι κλπ.) πρέπει να τοποθετηθεί σε ένα απολυμαντικό διάλυμα αποτελεσματικό έναντι ιών ή διάλυμα 0,1% υποχλωριώδες νάτριο. Εάν δεν υπάρχει κανένα απολυμαντικό υγρό για χρήση, το υλικό πρέπει να απορρίπτεται και να μην επαναχρησιμοποιείται.
- Συνιστάται η χρήση διαφορετικού εξοπλισμού για τον καθαρισμό των διαφόρων χώρων υγειονομικής περίθαλψης.

- Σε περίπτωση έλλειψης εξοπλισμού καθαρισμού, η διαδικασία καθαρισμού πρέπει να ξεκινά από τις καθαρότερες περιοχές και σταδιακά να γίνεται μετακίνηση στις πιο βρώμικες περιοχές (π.χ. μια περιοχή όπου έχει εκτελεστεί αερόλυμα AGP).
- Το προσωπικό που ασχολείται με τον περιβαλλοντικό καθαρισμό σε χώρους υγειονομικής περίθαλψης θα πρέπει να φορά προστατευτική πλαστική μάσκα τύπου PPE. Λόγω της τρέχουσας έλλειψης του εν λόγω εξοπλισμού, προτείνεται να χρησιμοποιούνται τα ακόλουθα μέτρα ατομικής προστασίας (ΜΑΠ) από τους εργαζομένους για τον καθαρισμό των εγκαταστάσεων υγειονομικής περίθαλψης που είναι πιθανό να είναι μολυσμένο από το SARS-CoV-2: – χειρουργική μάσκα – Υφασμάτινη ρόμπα και επιπλέον από πάνω πλαστική ρόμπα – γάντια.
- Η χρήση μάσκας φίλτρου αέρα προσώπου (FFP) κατηγορίας 2 ή 3 θα πρέπει να λαμβάνεται υπόψη όταν καθαρίζονται εγκαταστάσεις όπου νοσηλεύτηκαν ασθενείς με το ιό με τη διαδικασία αερολύματος (AGP). Πρέπει επίσης να λαμβάνεται υπόψη η χρήση γαντιών βαρέως τύπου σε αυτές τις περιπτώσεις.
- Η υγιεινή των χειρών πρέπει να εκτελείται κάθε φορά που αφαιρούνται τα ΜΑΠ, όπως τα γάντια.
- Το προσωπικό που ασχολείται με τη διαχείριση αποβλήτων πρέπει να φορά πλαστική μάσκα τύπου PPE. Τα απόβλητα πρέπει να αντιμετωπίζονται ως μολυσματικά κλινικά απόβλητα κατηγορίας B (UN3291) [10] και να χειρίζονται σύμφωνα με τις πολιτικές των εγκαταστάσεων υγειονομικής περίθαλψης και τους τοπικούς κανονισμούς.

Επιλογές καθαρισμού για όλους τους χώρους κατά τη διάρκεια της πανδημίας COVID-19

Κατά τον καθαρισμό των εγκαταστάσεων που προσφέρονται στο κοινό, σας συνιστούμε να χρησιμοποιείτε διαφορετικό εξοπλισμό απολύμανσης μεταξύ των χώρων στους οποίους βρίσκεται το κοινό και τους χώρους που είναι αφιερωμένοι στους υπαλλήλους ως εξής:

- Οι συχνά αγγιζόμενες επιφάνειες πρέπει να καθαρίζονται όσο το δυνατόν συχνότερα (τουλάχιστον καθημερινά και αν είναι δυνατόν περισσότερο συχνά). Παραδείγματα αυτών των επιφανειών είναι τα ντουλάπια και οι πόρτες, οι καρέκλες και τα μπράτσα, τα επιτραπέζια σκεύη, οι ηλεκτρικοί διακόπτες, χειρολαβές, βρύσες, κουμπιά ανελκυστήρων κλπ.
- Η χρήση ουδέτερου απορρυπαντικού για τον καθαρισμό επιφανειών σε γενικές εγκαταστάσεις (δηλ. για χώρους όπου ΔΕΝ υπήρξε ύποπτη ή επιβεβαιωμένη περίπτωση του COVID-19) θα πρέπει να επαρκεί.

- Ο καθαρισμός των δημόσιων τουαλετών, των νεροχυτών μπάνιου και των εγκαταστάσεων υγιεινής που χρησιμοποιούνται από πολλούς ανθρώπους (π.χ. κέντρα, αεροδρόμια κ.λπ.) θα πρέπει να διεξάγεται προσεκτικά. Εξετάστε τη χρήση ενός απολυμαντικού αποτελεσματικού κατά του ιού, όπως 0,1% υποχλωριώδες νάτριο ή άλλα εγκεκριμένα ιοκτόνα προϊόντα σύμφωνα με τις οδηγίες για χρήσης που παρέχεται από τον κατασκευαστή.
- Το προσωπικό που ασχολείται με τον περιβαλλοντικό καθαρισμό πρέπει να φορά ΜΑΠ κατά την εκτέλεση εργασιών καθαρισμού. Η χρήση προστατευτικής ρόμπας, η οποία αφαιρείται και συχνά πλένεται σε ζεστό νερό - και γάντια είναι επαρκή για την προστασία κατά τον καθαρισμό των γενικών χώρων.
- Το καθαριστικό υλικό πρέπει να καθαρίζεται σωστά στο τέλος κάθε τμήματος καθαρισμού.
- Η υγιεινή των χεριών θα πρέπει να εκτελείται κάθε φορά που αφαιρούνται τα ΜΑΠ όπως τα γάντια.
- Τα απορρίμματα που παράγονται κατά τον καθαρισμό πρέπει να τοποθετούνται στα απορρίμματα χωρίς διαλογή.

Οδηγίες σχετικά με τον καθαρισμό και την απολύμανση

Για κάθε εγκατάσταση θα πρέπει να καταρτίζεται ένα μόνιμο πρόγραμμα διαδικασιών για τον καθαρισμό και την απολύμανση τους, ώστε να εξασφαλίζεται ότι όλοι οι χώροι και σημεία επαφής (δάπεδα, τοίχοι, οροφές, πάγκοι εργασίας, ράφια, καρότσια, καλάθια, ασανσέρ, πόμολα, κουπαστές σκάλας, συσκευές τηλεφώνου, πληκτρολόγια, κλπ.) καθαρίζονται επαρκώς. Η πιο ενδεδειγμένη λύση είναι το χλώριο (υγρή χλωρίνη-υποχλωριώδες νάτριο 0,5% ή ταμπλέτες χλωρίου –NaDCC 5000 ppm), σύμφωνα με τις οδηγίες των ελληνικών και διεθνών αρχών. Το χλώριο δρα μετουσιώνοντας τις πρωτεΐνες του ιού και έτσι καταρρέει.

Ζητήματα που πρέπει να προσεχθούν:

- (1) όσο πιο ακάθαρτη η επιφάνεια, τόσο πιο αδύνατο το χλώριο, διότι δεσμεύεται από το ρύπο.
- (2) η χρήση του μόνο με κρύο νερό για αποφυγή μείωσης της δράσης. Μπορεί να χρησιμοποιηθεί με σφουγγάρισμα ή ψεκασμό στην περίοδο της πανδημίας.

Όλο το προσωπικό καθαριότητας πρέπει να γνωρίζει καλά τις ενδεδειγμένες τεχνικές καθαρισμού. Οι διαδικασίες καθαρισμού πρέπει να λαμβάνουν χώρα πριν την απολύμανση. Για τη χρήση απορρυπαντικών (σαπούνια και άλλα καθαριστικά) πρέπει να χρησιμοποιείται χλιαρό νερό ενώ για τη χρήση απολυμαντικών, π.χ χλωρίνης, κρύο νερό για την αποφυγή της δημιουργίας ανεπιθύμητων αντιδράσεων. Μετά τον καθαρισμό με την χρήση κατάλληλου απορρυπαντικού, η επιφάνεια πρέπει να στεγνώσει για να ακολουθήσει η απολύμανση με χρήση κατάλληλου απολυμαντικού, το οποίο πρέπει να είναι εγκεκριμένο από το Αρμόδιο Τμήμα Γεωργίας, με ιοκτόνο δράση (συμπεριλαμβανομένων των κορωνοϊών) και να συνοδεύεται από τα σχετικά δελτία ασφαλείας. Η εφαρμογή του γίνεται με την αυστηρή τήρηση των όρων και οδηγιών χρήσης τους και εξασφαλίζεται και επαρκής αερισμός του χώρου.

Οι ανθρώπινοι κορωνοϊοί αδρανοποιούνται με διαδικασία απολύμανσης επιφανειών εντός ενός λεπτού (1') με αντιμικροβιακούς παράγοντες όπως: Υποχλωριώδες νάτριο σε συγκέντρωση 0,1%, Αιθανόλη 70% και Υπεροξείδιο του υδρογόνου 0,5%. Επισημαίνεται πως πρέπει να γίνει έλεγχος ώστε να μην έχει παρέλθει η ημερομηνία λήξης του προϊόντος, ενώ δίνεται ιδιαίτερη προσοχή στην αποφυγή ανάμειξης καθαριστικών και απολυμαντικών, εκτός αν οι ετικέτες υποδεικνύουν ότι ο συνδυασμός τους ενδείκνυται (π.χ. ο συνδυασμός χλωρίνης με καθαριστικά αμμωνίας μπορεί να προκαλέσει σοβαρό τραυματισμό ή ακόμη και τον θάνατο). Εφαρμογή ολοκληρωμένων προγραμμάτων απολύμανσης χώρων.

Στην περίπτωση επιβεβαιωμένου κρούσματος λοίμωξης SARS-CoV-2 στις εγκαταστάσεις των επιχειρήσεων (εργαζόμενος ή καταναλωτής), η εξυγίανση των χώρων των επιφανειών και των αντικειμένων είναι απαραίτητη. Θα πρέπει να ενημερωθεί ο υπεύθυνος της επιχείρησης έτσι, ώστε να ληφθούν αυστηρότερα μέτρα και να υλοποιηθεί ολοκληρωμένο πρόγραμμα καθαρισμού-απολύμανσης. Η εφαρμογή και ο σχεδιασμός των απολυμάνσεων πρέπει να γίνεται υπό την ευθύνη ειδικού επιστήμονα, όπως προβλέπεται από τα επαγγελματικά τους δικαιώματα (π.χ. Επόπτες Δημόσιας Υγείας).

Το προσωπικό (εφαρμοστές) που εκτελεί τις συγκεκριμένες εφαρμογές πρέπει να είναι εξειδικευμένο (π.χ. απόφοιτοι της σχολής απολυμαντών ή άλλης ειδικότητας κατάλληλα εκπαιδευμένης), να διαθέτει όλα τα απαιτούμενα μέσα ατομικής προστασίας και να τηρεί σχολαστικά όλα τα προβλεπόμενα μέτρα και κανόνες υγιεινής και ασφάλειας κατά την

εργασία. Το απολυμαντικό διάλυμα προκύπτει από αραίωση 1:50 της οικιακής χλωρίνης που είναι διάλυμα υποχλωριώδους νατρίου 5%. Η επιλογή μεθόδου της εφαρμογής (ψεκασμός, εκνέφωση κ.λ.π.) και αντιστοίχως η χρήση του απαιτούμενου εξοπλισμού πρέπει πάντα να στοχεύει στην αποτελεσματική και με ασφαλή τρόπο καταπολέμηση του ιικού φορτίου των μολυσμένων χώρων, επιφανειών και σημείων, χωρίς την περαιτέρω πρόκληση ρύπανσης καθώς και φθορών και καταστροφής άλλων υλικών και αντικειμένων.

Στην πιο κάτω ιστοσελίδα θα βρείτε Πίνακα όπου παρουσιάζονται οι επιλογές καθαρισμού για διαφορετικές ρυθμίσεις.

https://www.pio.gov.cy/coronavirus/press/3042020_2b.pdf

Στην ιστοσελίδα <https://www.pio.gov.cy/coronavirus/info.html> θα βρείτε τα πιο κάτω:

1. Καθαρισμός και απολύμανση
2. Απολύμανση του περιβάλλοντος σε χώρους υγειονομικής περίθαλψης και μη υγειονομικής περίθαλψης για τον έλεγχο εξάπλωσης του ιού SARS-CoV-2
3. Ενημέρωση για τον περιβαλλοντικό καθαρισμό (απολύμανση) μη υγειονομικών μονάδων που έχουν εκτεθεί στον κορωνοϊό COVID 19
4. Ενημέρωση για τον περιβαλλοντικό καθαρισμό (απολύμανση) μη υγειονομικών μονάδων που έχουν εκτεθεί στον κορωνοϊό COVID 19.

ΔΙΕΝΕΡΓΕΙΑ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑΚΩΝ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ ΓΙΑ ΤΟΝ ΙΟ SARS-COV-2

Στο παρόν στάδιο, η μόνη ενδεδειγμένη και έγκυρη μέθοδος ανίχνευσης και ταυτοποίησης της νόσου είναι μέσω της διενέργειας μοριακής εξέτασης (PCR). Τα διάφορα είδη rapid tests που υπάρχουν στην αγορά, σύμφωνα με τη Συμβουλευτική Επιτροπή Ειδικών, στην παρούσα φάση δεν αποτελούν ενδεικνυόμενο τρόπο διενέργειας της εξέτασης, αφού παρουσιάζουν υψηλό ποσοστό ψευδών θετικών αποτελεσμάτων και προτρέπονται οι πολίτες να μην υποβάλλονται σε αυτού του είδους την εξέταση.

Η εργαστηριακή εξέταση διενεργείται δωρεάν σε όσα άτομα αποταθούν στους Προσωπικούς τους Ιατρούς λόγω ύποπτων συμπτωμάτων ή λόγω επαφής με επιβεβαιωμένο κρούσμα, όπου και θα παραπέμπονται από τους Προσωπικούς τους Ιατρούς στα Ιατρεία Δημόσιας Υγείας, κατόπιν διευθέτησης ραντεβού. Όσοι πολίτες αποτείνονται απευθείας στα ιδιωτικά Κλινικά Εργαστήρια και δεν παραπέμπονται στη βάση

των πρωτοκόλλων μέσω του μηχανισμού του Υπουργείου Υγείας, επιβαρύνονται αποκλειστικά το κόστος της εξέτασης. Το κόστος επίσης καλύπτεται από τους πολίτες στην περίπτωση που ο Προσωπικός τους Ιατρός, παρά το πρωτόκολλο που εφαρμόζεται, τους παραπέμπει σε ιδιωτικό Κλινικό Εργαστήρι.

Το Υπουργικό Συμβούλιο αποφάσισε σε συνεδρία του στις 8 Απριλίου 2020, την επιδότηση της διενέργειας 20,000 εργαστηριακών εξετάσεων για τη νόσο COVID-19, η οποία θα ολοκληρωθεί εντός 20 ημερών σε συνεργασία με ιδιωτικά εργαστήρια, σε παγκύπρια βάση, που πληρούν τα κριτήρια που έχει καθορίσει το Υπουργείο Υγείας. Τα εργαστήρια που συμμετέχουν στο πρόγραμμα είναι εκείνα που αναφέρονται στον σχετικό πίνακα που έχει ανακοινωθεί (επισυνάπτεται) και μόνο στα συγκεκριμένα σημεία δειγματοληψίας. Το πρόγραμμα αφορά τους εργαζόμενους του δημόσιου, ευρύτερου δημόσιου, ιδιωτικού τομέα και της Εθνικής Φρουράς, οι οποίοι βάσει Διατάγματος του Υπουργού Υγείας συνεχίζουν να εργάζονται. Όσοι εργαζόμενοι επιθυμούν να υποβληθούν στην εργαστηριακή εξέταση θα πρέπει να επικοινωνούν με το εργαστήριο που επιθυμούν για να διευθετήσουν προσωπικό ραντεβού για τη δειγματοληψία και θα πρέπει να παρουσιάζουν αποδεικτικό στοιχείο κατά την προσέλευσή τους στο σημείο δειγματοληψίας. Διευκρινίζεται ότι το πρόγραμμα απευθύνεται ατομικά στον κάθε πολίτη και όχι ανά επιχείρηση.

Τέλος, υπενθυμίζεται ότι, πέρα από το Ινστιτούτο Νευρολογίας και Γενετικής Κύπρου, που συνεργάζεται με το Υπουργείο Υγείας, και τα Μικροβιολογικά Εργαστήρια στα νοσηλευτήρια του ΟΚΥΠΥ, τα οποία διενεργούν ως επί τω πλείστω εργαστηριακές εξετάσεις για τους ενδονοσοκομειακούς ασθενείς, τα ιδιωτικά Κλινικά Εργαστήρια που μπορούν να διενεργούν τη διαγνωστική μεθοδολογία που ανιχνεύει το γενετικό υλικό του ιού (RT-PCR) είναι τα εξής:

- Συνεταιρισμός Εργαστηρίων ACT-BIO (Βιοϊατρικά Εργαστήρια Biomedical Laboratories Χάρης Χαριλάου, Χημείο Ανδρέας Αδάμου και Κλινικά Εργαστήρια BIOCHECK-Τιγγιρίδη)
- Κέντρο Εργαστηριακής Ιατρικής και Μοριακής Διάγνωσης MEDIFOS
- Κλινικά Εργαστήρια Θεοχαρίδη
- Χημείο Διογένους (C.D. DNA Biomedica Science Lab)
- Όμιλος Βιοιατρική (Χημεία Γιαννουκάς)

- Συνεργασία Κλινικού Εργαστήριου Bioanalysis Clinical Labs (Λεμεσός), Κλινικά Χημεία Τύμβιος (Λευκωσίας) και Εργαστήρια PZ Agapiou Diagnostics
- NIPD Genetics
- Μοριακό Τμήμα εργαστηρίου American Medical Center.

Ο πιο πάνω κατάλογος των εργαστηρίων έχει επικαιροποιηθεί στις 15/04/2020 και ενδέχεται να διαφοροποιηθεί ανάλογα με τις οδηγίες του Υπουργείου Υγείας.

Λήψη και μεταφορά δειγμάτων για εργαστηριακές εξετάσεις

I. Είδος δειγμάτων που μπορούν να εξεταστούν για SARS-CoV-2

1. Ρινοφαρυγγικό επίχρισμα
2. Στοματοφαρυγγικό επίχρισμα
3. Πτύελα
4. Τραχειακές εκκρίσεις
5. Βρογχοκυψελιδικό έκπλυμα
6. Βιοψία πνεύμονα (μεταθανάτιο δείγμα)

Για τη λήψη ρινοφαρυγγικών και στοματοφαρυγγικών επιχρισμάτων θα πρέπει να χρησιμοποιούνται στυλεοί σε universal viral transport medium. Ιδανικά το ρινοφαρυγγικό και στοματοφυριγγικό επίχρισμα τοποθετούνται στο ίδιο σωληνάριο έτσι ώστε να αυξάνεται το ιικό φορτίο. Πτύελα, τραχειακές εκκρίσεις και βρογχοκυψελιδικά εκπλύματα θα πρέπει να τοποθετούνται σε αποστειρωμένο δοχείο χωρίς την προσθήκη οποιουδήποτε άλλου υλικού. Δείγματα βιοψίας πνεύμονα θα πρέπει να τοποθετούνται σε αποστειρωμένο δοχείο το οποίο να περιέχει φυσιολογικό ορό.

Η λήψη των δειγμάτων θα πρέπει να πραγματοποιείται από επαγγελματίες υγείας οι οποίοι εφαρμόζουν τον κατάλληλο προσωπικό προστατευτικό εξοπλισμό.

Ένα μόνο αρνητικό αποτέλεσμα δεν αποκλείει τη λοίμωξη COVID-19, ιδιαίτερα αν το δείγμα προέρχεται από το ανώτερο αναπνευστικό (ρινοφαρυγγικό, στοματοφαρυγγικό επίχρισμα). Σε περίπτωση ισχυρής κλινικής υποψίας συνιστάται η επανάληψη της εξέτασης και η λήψη δειγμάτων από το κατώτερο αναπνευστικό, ιδιαίτερα σε ασθενείς που παρουσιάζουν

σοβαρή συμπτωματολογία ή σοβαρή επιδείνωση της κλινικής τους εικόνας. Είναι σημαντικό όπως ο ασθενής διερευνάται ΠΑΡΑΛΛΗΛΑ για άλλα αναπνευστικά παθογόνα.

II. Διαχείριση/Φύλαξη δειγμάτων εκτός ωρών λειτουργίας του εργαστηρίου

Εκτός των ωρών λειτουργίας του Τμήματος Μοριακής Ιολογίας του Ινστιτούτου Νευρολογίας και Γενετικής και των πιο πάνω Ιδιωτικών Κλινικών Εργαστηρίων, όπου και διενεργείται η εξέταση για τον κορονοϊό SARS-CoV-2, τα δείγματα θα πρέπει να φυλάσσονται σύμφωνα με τον πιο κάτω πίνακα.

Είδος δείγματος	Συνθήκες Φύλαξης	Ενδεδειγμένος Χρόνος Φύλαξης
Επιχρίσματα ανώτερου αναπνευστικού	Ψυγείο (2-8°C)	5 ημέρες
Δείγματα από το κατώτερο αναπνευστικό (πτύελα, τραχειακές εκκρίσεις, βρογχοκυψελιδικό έκπλυμα)	Ψυγείο (2-8°C)	48 ώρες
Βιοψίες πνεύμονα	Ψυγείο (2-8°C)	24 ώρες

Φύλαξη για μεγαλύτερα χρονικά διαστήματα μπορεί να γίνει μόνο στους -70C.

Φύλαξη στους -70C είναι δυνατό να χρειαστεί μόνο για μεταθανάτια δείγματα βιοψίας.

III. Συσκευασία και μεταφορά δειγμάτων στα Κλινικά Εργαστήρια

Το δείγμα συσκευάζεται για μεταφορά στο χώρο δειγματοληψίας. Μετά τη συλλογή του δείγματος, ο επαγγελματίας υγείας θα πρέπει:

1. Να τοποθετήσει το δοχείο συλλογής σε σταθερή βάση μιας χρήσης.
2. Να αφαιρέσει τα γάντια και εφαρμόζει υγιεινή των χεριών.

3. Να φορέσει ένα καθαρό ζευγάρι γάντια.
4. Να απολυμάνει το δοχείο συλλογής εξωτερικά με απολυμαντικά πανάκια.
5. Να τοποθετήσει το δοχείο συλλογής σε άλλη καθαρή βάση.
6. Να αφαιρέσει τα γάντια και να εφαρμόσει υγιεινή των χεριών.
7. Να φορέσει ένα καθαρό ζευγάρι γάντια.
8. Να επικολλήσει ετικέτα με τα στοιχεία του ασθενή στο δοχείο συλλογής.
9. Να τοποθετήσει το δοχείο συλλογής σε διπλό ειδικό σακούλι με ένδειξη "biohazard".

Το δείγμα να αποστέλλεται στα προαναφερθέντα κλινικά εργαστήρια συνοδευόμενο από το πλήρως συμπληρωμένο «έντυπο διερεύνησης/ δήλωσης περιστατικού ύποπτου για λοιμωξη με τον νέο κορονοϊό (COVID-19)».

ΟΔΗΓΙΕΣ ΓΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΝΕΚΡΩΝ ΣΩΜΑΤΩΝ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΤΗΣ ΠΑΝΔΗΜΙΑΣ ΤΟΥ ΚΟΡΩΝΟΪΟΥ – COVID-19

Γενικές οδηγίες

Μέτρα ατομικής προφύλαξης/ εξοπλισμός ατομικής προστασίας

1. Το σύνολο του προσωπικού που θα ασχοληθεί με τη διαχείριση νεκρού σώματος πρέπει να χρησιμοποιεί τα κατάλληλα μέτρα ατομικής προστασίας.

2. Κατά τη διάρκεια χειρισμού νεκρού σώματος συνιστάται:

- Αποφυγή άμεσης επαφής με αίμα ή άλλα βιολογικά υγρά.
- Εφαρμογή εξοπλισμού ατομικής προστασίας (γάντια, αδιάβροχη ρόμπα ή πλαστική ποδιά πάνω από ρόμπα που δεν είναι αδιάβροχη, μάσκα FFP2 ή FFP3). Προστατευτικά γυαλιά ή ασπίδα προσώπου όταν υπάρχει κίνδυνος εκτίναξης βιολογικών υγρών.
- Κάλυψη τραυμάτων, τομών, εκδορών με αδιάβροχο επίδεσμο.
- Αποφυγή επαφής των χεριών με το στόμα ή τη μύτη.
- Αυστηρή εφαρμογή υγιεινής των χεριών.
- Προσοχή στη χρήση αιχμηρών, τόσο κατά τη διάρκεια των χειρισμών στο νεκρό σώμα, όσο και κατά τη διαδικασία αποκομιδής των μολυσματικών απορριμμάτων και της απολύμανσης των επιφανειών.

3. Η αφαίρεση του προστατευτικού εξοπλισμού πρέπει να γίνεται με μεγάλη προσοχή.
Ακολουθεί εφαρμογή της υγιεινής των χεριών

Αποκομιδή μολυσματικών απορριμμάτων

Όλα τα υλικά που θα απορριφθούν πρέπει να τοποθετηθούν στον ειδικό κάδο των μολυσματικών αποβλήτων. Το προσωπικό που θα ασχοληθεί με την αποκομιδή των μολυσματικών αποβλήτων πρέπει να εφαρμόζει τον ατομικό προστατευτικό εξοπλισμό.

Οδηγίες για ειδικές ομάδες επαγγελματιών υγείας

1. Εφαρμογή εξοπλισμού ατομικής προστασίας (γάντια, αδιάβροχη ρόμπα ή πλαστική ποδιά πάνω από ρόμπα που δεν είναι αδιάβροχη, μάσκα FFP2 ή FFP3). Προστατευτικά γυαλιά ή ασπίδα προσώπου όταν υπάρχει κίνδυνος εκτίναξης βιολογικών υγρών.
2. Αφαιρούνται καθετήρες, φλεβοκαθετήρες κλπ. Ότι μπορεί να απορριφτεί στα μολυσματικά απόβλητα απορρίπτεται. Τοποθετείτε βαμβάκι στο στόμα και στην μύτη του νεκρού.
3. Τοποθέτηση του νεκρού σώματος σε εξειδικευμένο σάκο μεταφοράς νεκρών για μολυσματικές ασθένειες, ο οποίος είναι διπλός και κλείνει με φερμουάρ, ο οποίος κλείνει ερμητικά, δεν ανοίγει ξανά και δεν αφαιρείται. Οι λειτουργοί υγείας αφαιρούν τα χρησιμοποιημένα γάντια (μολυσμένα γάντια) τοποθετούν στα χέρια τους νέα γάντια και καθαρίζουν την επιφάνεια του σάκου με διάλυμα οικιακής χλωρίνης 5,25% σε αναλογία 1 προς 4 και αφήνεται να στεγνώσει στον αέρα. Ο σάκος πρέπει να κλείνει με πλαστικούς σφικτήρες στα μεταλλικά σημεία του φερμουάρ. Πάνω στο σάκο πρέπει να τοποθετείται καρτελάκι με τα στοιχεία του νεκρού.
4. Με την ολοκλήρωση της διαδικασίας η αφαίρεση του προστατευτικού εξοπλισμού πρέπει να γίνεται με μεγάλη προσοχή. Ακολουθεί εφαρμογή της υγιεινής των χεριών.
5. Ο κλητήρας μεταφέρει με ειδικό τροχήλατο μεταφοράς νεκρού τον νεκρό στα ψυγεία. Ο κλητήρας πρέπει να έχει τις κατάλληλες προσωπικές προφυλάξεις όπως χειρουργική μάσκα, γυαλιά, καθώς και ολόσωμη αδιάβροχη στολή, η οποία καλύπτει όλο το σώμα και το κεφάλι εκτός το πρόσωπο.
6. Αποφυγή τοποθέτησης επιπλέον ιματισμού στο νεκρό σώμα.

7. Ο προηγούμενος υματισμός πρέπει να τοποθετηθεί σε ειδικό σάκο συλλογής μολυσματικών υλικών.
8. Σε όλες τις περιπτώσεις εκδίδεται ιατρικό πιστοποιητικό αιτιών θανάτου από τον θεράποντα ιατρό.
9. Η νεκροτομή σε αυτές τις περιπτώσεις αποφεύγεται.
10. Είναι απαραίτητο όλα τα νεκρά σώματα που παραπέμπονται στο νεκροτομείο από τις κλινικές –θαλάμους, να συνοδεύονται από όλα τα απαραίτητα έγγραφα και ιδιαίτερα από αναλυτικό ιστορικό.

Προσοχή οι πιο πάνω οδηγίες αναθεωρούνται σε τακτά χρονικά διαστήματα σύμφωνα με τις οδηγίες του European Centre for Disease Prevention and Control και παρακαλώ όπως ενημερώνεστε από τις ιστοσελίδες:

<https://www.pio.gov.cy/coronavirus/info.html>

<https://www.ecdc.europa.eu/en/covid-19-pandemic>

Δρ Ελισάβετ Κωνσταντίνου
Διευθύντρια Ιατρικών Υπηρεσιών
και Υπηρεσιών Δημόσιας Υγείας
Έφορος Ιδιωτικών Νοσηλευτηρίων

